

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORØ APOTEK

1606—1906.

E. DAM:

SORØ APOTEK

GENNEM 300 AAR

UDGIVET AF

H. U. V. CLAUSEN

APOTEKER

SORØ

20. MARTS 1906.

O. C. OLSEN & CO., KJØBENHAVN.

Sorø Apotek d. 20. Marts 1906.

*Til Minde om, at det i Dag er 300 Aar siden,
Kong Kristian den Fjerde udstedte det første Apoteker-
privilegium for Sorø, tillader jeg mig at fremsende hos-
liggende Skrift.*

I Ærbødighed

H. CLAUSEN
Apoteker.

Den første Apoteker i Sorø var Lægen ANDERS CHRISTENSEN. Denne fremragende Mand var født i Ribe 1551, hvor hans Forældre Kristen Sørensen og Karine Andersdatter var jævne Borgerfolk. Efter at have studeret ved Københavns Universitet, tog han Bakkalavrgraden i Filosofi og blev Kommunitetsprovst, hvilken Post han 1575 fratraadte for med kongeligt Rejsestipendium at studere i Wittenberg, hvor han blev Magister; efter to Aars Ophold her drog han til Jena, studerede der Medicin, men vendte tilbage til Wittenberg, hvor han mest lagde sig efter Anatomi og optraadte som Privatdocent. Herfra rejste han med ny kongelig Understøttelse over Frankfurt til Padua, opholdt sig dernæst i Basel, ved hvis Universitet han 1583 blev Dr. med. Efter at have besøgt Paris og Strasburg blev han ved Nytaarstid 1585 kaldet til Professor i Medicin ved Københavns Universitet. Han overtog denne Stilling i Foraaret 1585 og blev tillige en ogsaa udenfor Hovedstaden stærkt benyttet Læge. Anders Christensen var den første medicinske Professor, som praktisk forsøgte at øve Anatomien ved vort Universitet; de herhen hørende Øvelser vakte imidlertid i Overensstemmelse med Tidsalderens Fordom en saadan Væmmelse, at hæderlige Folk ikke vilde omgaas ham, hvorfor han nødtes til at stanse dem. Hans Anseelse som Docent var stadig stor; da Kong Jakob af Skotland i 1590 besøgte Universitetet, hørte han en Forelæsning af ham. Samme Aar blev han Universitetets Rektor og 1595 beskikkedes han til Forstander for Kommunitetet; til Rektor genvalgtes han 1600. Samme Aar tilbød han at anlægge en Have med Lægeplanter ved Studiegaarden, om den der nys opførte Professorresidens maatte

blive ham overladt; Tilbudet blev dog ikke modtaget. Derimod beskikkedes han i Juni 1602 af Kongen til Forstander for Sorø Skole og Gods.

Her blev hans Virksomhed ikke af lang Varighed, idet han døde i Sorø 26 November 1606.

Anders Christensen blev den 27 August 1586 i Ribe gift med Abele Svanning, Datter af den kgl. Historiograf Hans Svanning og Marine Stage ¹⁾.

I Sorø Kirkes midterste Gang under fjerde Hvælving fandt han sit sidste Hvilested; hans Enke satte paa hans smukt prydede, endnu vel bevarede Ligsten disse Ord:

MORS MIHI
VITA FUIT

—
P. MEMORIÆ ERGO
BEATO IN DNO D. DOCTORI
ANDREÆ CHRISTIANI F. RIPEN-
SI PHILOSOPHO QVONDAM ET
MEDICO HAFNIÆ EXCELL-
LENTI AC DEMVM PRAE-
FECTVRAE SORENSIS
PER QUINQVENNIUM AD-
MINISTRATORI INTE-
GERRIMO
MARITO SVO LONGE
DESIDERATISSIMO
ABIGAIL SVANIN
GIA
MONUMENTVM HOC M.P.
OBIIT PLEVRESI XXVI
NOVEMB. ANO DMJ MDCVI
ÆTATIS LV CONJUGII XXI.

Anders Christensen var da den af Lægevidenskaben og Statstjenesten højt fortjente Mand, da Kong Kristian den Fjerde „thend 20 Martii Ao. 1606“ udstedte ham følgende Brev:

„ . . . Wider efthersom y wnderdanigst giffuer tilkiende, tit och offte adskillige Siugdum vngdommen der wdj wor Kongelige Skole wdi Soer att paakomme, huilcke och warer dis lengere, och bliffer dis farligere att mand icke haffuer *Medicin* tillrede, huor med de kunde hielpis ock *Cureris*, vnderdanigst begierendis, wij Naadigt wille beuilge paa eders egen omkostning att anrette ett Apotecke, och en Apoteker Suend till dess behouff att mue anthage. Tha ere wij Naadigt tilfredz att samme Apotecke, paa eders egen bekostning mue anrettes, och en Apoteker Suend til dess behouff mue antage etc.²⁾

Lægeapotekeren har vel allerede haft et lille Forraad af Lægemedler til Brug i sin Praksis, men fundet det formaals- tjenligt at faa udvidet Adgangen til Medikamenter ved Indrettelsen af et rigtigt Apotek, som en udlært Apotekersvend kunde arbejde i. Ikke længe fik Anders Christensen Glæde af sin Bevilling, idet han døde otte Maaneder efter dens Udstedelse. Hans Enke fik Kongens Tilladelse til endnu et halvt Aar at bestyre Sorø; senere blev hun imidlertid gift med Hans Mechelborg i Helsingør og forlod saaledes sit tidligere Hjem og den til dette knyttede Virksomhed.

I Lyskanders Berømmelse af Anders Christensen kan man maaske finde en Antydning af hans farmaceutiske Interesser; han kalder ham nemlig „vir in seculari Philosophia et utraque Medicina longe doctissimus, in perscrutandis et investigandis simplicium et herbarum naturis omnium facile sua ætate sagacissimus, ingenio excellens, vita et moribus mansuetus, in politicis insuper industrius et circumspectus“.³⁾

I adskillige Aar efter Anders Christensens Død maatte Ungdommen i Sorø kongelige Skole og Sorø Bys Borgere undvære Apotek; efter at Kristian den Fjerde i 1623 havde oprettet et adeligt Akademi i Forbindelse med Skolen, blev Trangen til et Apotek større. Under 18 Januar 1631 udgik da følgende Kongebrev:

C. 4tus.

G. A. W: Att Vij Naadigst haffue beuilget och nu mz dette Vortt obne breff beuilger, at oss Elsch: *Doctor Joachimus Burser* maa allene och ingen anden anrette och holde ett Apotecke ved dett Kong: Adelig *Academie* Sorøe, Saa och allene

och ingen anden der Ved steditt att maa Selge och holde allehaande *speceri* och Kruderj Dog mz saadan *Condition*, att hand schall tilforplichtt Vere altid at holde tilstede och udj forraad haffue gode, fersche och Vstraffelige *medicamenter* och anden Vahre, som hoss ett ferdigt och Velforordnett Apotecke bør att findis och uforfalschede *Specerj* och det at Selge och afhende till huem dett behøffuer for en billig och lidelig Verd, Och paa dett Alting Kand haffue dess bedre schick, skall hand vere tilforpligt Altid at holde en Dygtig Apoteckersuen Vdj Samme *Apoteche*. Och haffuer Vy naadigst beuilget hannom till løn och till Samme *Apoteche* Att Vnderholde Aarligen at maa bekomme af *Academiet* der samme steds hundred Rigsdr., Och haffue Vy hannom herhos naadigt tillat, at maa holde Sammestedz Rinsk Vijn, Spanske Vijn, miød, brendeuin, Saa och fremmed øll, huor af Vy haffuer Naadigt beuilgett hannom fem Ammer Rinskuijn och j stycke Spansk Vijn Sijse fri Aarligen Disligeste haffuer Vy och Naadigst beuilgett, att hanss hustrue hand nu haffuer, mue, dersom hun hannom offuerleffuer, niude och beholde Samme *Apoteche* effter forskne *Privilegier* och samme løn niude, eller oplade det till huem hinder lyster, Thi forbiude Vy alle och enn huer forne *D. Joachimo Burser* och hanss hustrue her imod, efftersom forskrftt staar at hindre, eller i nogen maader forfangh giøre.⁴⁾

Dette er et fuldstændigt Apotekerprivilegium, der giver dets Indehaver Ret til at sælge Medikamenter og tilstaar ham toldfri Indførsel af Vin til den Binæring, som i ældre Tid ofte var forbundet med Apotekergærrningen; den særlige Begunstigelse med Akademiets Tilskud opretholdtes indtil ind i det 19. Aarhundrede.

Af Kristian den Fjerdes Brev fremgaar, at den, hvem det tildeltes, var Professor i Medicin og Fysik ved Sorø Akademi JOAKIM BURSER. Denne Mand var født i Kaments i Øvre-Lausitz 1583. I sin Ungdom rejste han omkring til forskellige Universiteter, studerede Medicin og beskæftigede sig navnlig med Botaniken, hvorfor han paa sine forskellige Rejser overalt søgte at samle og bestemme de Planter, han kunde finde. Omtrent fra 1613 praktiserede han som Læge i Annaberg i Meissen, hvor han ægtede Kristiane Seifart; 3 Februar 1625 blev han ansat som Professor ved Akademiet.

Som Botaniker nød Burser stor Anseelse i Evropas lærde Verden; han stod i venskabelig Forbindelse med den berømte Kaspar Bauhin, hvem han sendte en Mængde Planter, hvorved han fik stor Del i et Par af dennes botaniske Værker. Han vedblev flittigt at samle Planter og efterlod sig ved sin Død et overordentlig righoldigt Herbarium, som egentlig var tiltænkt Tomas Bartholin, men ved Bursers Død indlemmedes i Rigsraad Jørgen Seefeldts store Bogsamling paa Ringsted Kloster; ved Korfits Ulfeldts Rænker kom Bogsamlingen til Sverig; Herbariet havnede i Upsalas Universitetsbibliotek, hvor det gjorde Linnée god Nytte under hans Forskninger.⁶⁾

Burser levede kun i otte Aar som Apoteker, den 28 August 1628 døde han og begravedes i Sorø Kirke, hvor følgende Gravskrift længe bevarede Mindet om ham :

Conditorium
Joachimi Burseri

Camentatio-Lusati Med. D. qvi postqvam Annæbergensium Reip. Medicus Ordinar. Iustra duo, terna verò Academiæ huic Soranæ primus tum Medicus, tum scientiæ naturalis Prof. Publ. inservisset, esse inter mortales piè desiit die 28 mensis Aug. Anno ætatis LVI. Æra Christ Clō. Io. CXXXIX. Vidua Christiana Seifarti Annæbergensis cum relicta pupilorum triga posuit. ⁶⁾

Kristiane Seifart har formentlig benyttet sin Ret til at fortsætte Apotekets Drift.

Den følgende Apoteker var Joakim Bursers Broder ESJAS BURSER, der 25 August 1645 fik et Apotekerprivilegium for Sorø ganske enslydende med Joakims med Undtagelse af, at Bestemmelsen om de 100 Rigsdalers Løn er udeladt; Privilegiet bekræftedes af Frederik den Tredje 12. December 1652 og 7. Juli 1663. ⁷⁾

Esajas Burser var født i Kamentz 1595; 1651 blev han gift med Anna Schielderup, Datter af Professor ved Sorø Akademi, Niels Mortensen Schielderup og Dorotea Hansdatter Wolf. Hun blev Apotekets Indehaver, da Manden døde 8. Marts 1666. I Sorø Kirke ligger endnu hans Ligsten i den nordlige Sidegang.

Dens Indskrift lyder :

Esaiæ Burseri.
Camentio-Lusati
Viri clariss & integerr.
unum supra LXX Annos nati,
unde uiginti vero
Pharmacopolii Sorani præf.
et curat. sollertiss. feliciss.
mariti desideratiss. opt: q meriti.
E x u v i a s,
et quod mortale habuit.
in pii affectus et amoris æternaturi.
Signum,
hoc monumento condicuravit
vidua moestissima
tribus lustris conjugii
non fastidio, non jurgiis, non
ægrarum cura suspicionum
temerati unquam nec libati
Socia
Anna Nicol. F. Scheldrupia

CLJ. IJ. CLXVI VIII Cal. Mart. *).

Da Anna Schielderup havde haft Apoteket i henved to Aar, afstod hun det til Joakim Bursers Søn *Johannes*, og han fik da 14. Februar 1668 Brev paa, at han „Maa effter Voris forrige derpaa udgifne *Privilegier* niude oc holde forskrefne *Apotecke* paa Sorøe, saalenge hand sig dermed forsuarligen forholder, oc saadane gode dygtige oc U-straffelige *Apotecker* Wahre derudj holder, saa at ingen Klage enten der paa Stædet eller Andre som det bruger, derofuer med Rette Kand forarsagis.“ Apoteket havde hans afgangne Fader først der funderet, siger Privilegiet. *).

I 1665 ophævedes Sorø Akademi, efter at det allerede fra 1637 havde været i mindre god Tilstand; under den svenske Krig 1658 fik det sit Banesaar, idet Godset ødelagdes. Det gik da ogsaa tilbage for Apoteket, hvorfor Burser besværede sig for Kongen over den ringe Næring, han hidtil havde haft i Forhold til den Bekostning, han havde anvendt paa Apoteket. Derfor tilloides det ham 30. April 1673 at flytte Apoteket til Slagelse og

der at nyde de samme Friheder og Benaadninger, som Apotekerne i de andre danske Købstæder nød, saafremt han sig ellers tilbørlig forholdt efter den Anordning, Kongen havde gjort derom. ¹⁰⁾

For at bøde paa den i Sorø saaledes opstaaede Mangel paa Apotek, bevilgedes det 21. Okt. 1674 Sorø Skoles Bartskeer Jens Christenssøn at maatte „allene intil vj anderledis tilsigendis vorder uformeent [i] Sorøe bye, i den derfra til Slagelse bortfløtte *Apotekers* sted adschiellige *specerie* og andre *materialier* selge og forhandle saa vidt urtekræmmere vedkommer; dog ingen Vahre der under at blande som til *Apoteket* hen hører under denne voris benaadings fortabelse. ¹¹⁾

Formodentligt har det været Jens Christenssøn en Skuffelse, at denne sidste Bestemmelse indsattes i Kongebrevet, i det mindste blev dette ikke indløst, hvorfor det atter kasseredes.

Johannes Bursor blev den 24. Avgust 1670 gift i Kolding med Abigael Ankersdatter, hvis Forældre var Sognepræst i Kolding, Magister, Provst Anker Sørensen og hans anden Hustru Anna Jeremiasdatter Wulf. ¹¹⁾

Som Enke giftede hun sig 13. Okt. 1675 med Apoteker i Slagelse Johan Julius v. Stracken, der døde 1681; en Søn af dette Ægteskab, Johan Julius v. Stracken blev 1706 Ejer af Løveapoteket i Trondhjem; tredje Gang blev hun gift med Borgmester Hans Jørgensen i Korsør, som døde seks Aar efter. Endnu en Gang indgik Abigael nyt Ægteskab, idet hun 12. September 1689 ægtede Dr. med. Peter Schwendi Ebeling i Roskilde.

I Schmidts Historisches Taschenbuch über die Entstehung der Apoteken in Dänemark (Flensborg 1835) omtales en Apoteker Mathiesen i Sorø; antageligt er han den samme som By- og Birkeskriver, Postmester og Købmand Markus Mathiasen, der døde 29. November 1759, og i sin Købmandsvirksomhed har søgt at erstatte sine Medborgere Savnet af et privilegeret Apotek.

I Sorø Akademis Fundats af 1747 var det paa en Maade forudsat, at der i Sorø skulde være et Apotek. Der meldte sig straks efter dens Udstedelse to Ansøgere. Apotekeren Jürgen Fridrich Werlich i Slagelse mente, at han for nogle Aar siden af Vedkommende havde faaet Løfte om at skulle være det udi

Sorø agtende Apotek frem for nogen anden forundt, i hvis Følge han for længe siden havde forsynet sig med de fleste til et saadant Apotek henhørende Varer etc., han haabede, at ingen anden maatte faa Privilegium paa Sorø, „som da ville blive mig Fattige afbrendte Mand til aldt for Stoor *Præjudice* og yderligere *Ruin*.“

Apotekersvenden paa det kongelige Hofapotek i København, Kristian Ludvig Martini, var den anden Ansøger; han havde paa behørigt Sted insinueret en allerunderdanigst Supplique

Realgade i Sorø mod Nord 1760—90. (Efter Maleri paa Sorø Akademi.)

om Privilegiet, ved hvilken Lejlighed han havde understaaet sig at forestille et eller andet saavel i Henseende til de mange Bekostninger og det store Forskud over hans Vilkaar, som til en Gaards Anskaffelse og Aptering til dette Brug udfordredes.

Overhofmesteren Grev Reuss paa Sorø havde underhaanden ladet Ansøgerne forstaa, at der kunde tilstaa dem af Akademiet visse i Fundatsen hjemlede Begunstigelser, Tillaelse til at drive Gæstgiveri, noget Brænde og muligt et Laan til Apotekets Indretning.

Werlich svarede dertil, at ham desuden maatte tillægges den høje kongelige Naade ene at skænke og sælge alle Slags

Vine og Akvaviter samt fransk Brændevin „til nogen *Soulagement* for den til et *Apotheques* Oprettelse af nye, dessen medgaaende Bekostning,“ desuden bad han om 6 i Stedet for 3 eller 4 Skovlæs Brænde samt fri Skovning af Akademiets Bønder, „siden Jeg, som meldt er een afbrendt Mand, der ved den Slagelse Bye for faae Aar siden overgangne Stoorre Ildsvaade miste mit *Apotheque*, *Materialier*, og aldt hvis Jeg viidere var Ejende; da *Sorøe Academie* i fordum Tid var i Stand, var ingen *Apotheque* i Slagelse, men *Apotheqveren* i *Sorøe* holdt een *Boutique* i *Corsøer*.“

Disse Fordringer fremkaldte endnu en Ansøgning om at maatte anlægge et Apotek.

Overhofmesteren sendte Werlichs Skrivelse til Købmand i Sorø Johan Adolf Foss, der 21. Avgust 1747 havde faaet Værtshusprivilegium, det han nu saa truet ved Slagelseapotekerens Forslag, der stred mod hans og Forgængernes Forrettigheder, som af Kongerne var haandhævede „mesten ét Hundrede Aar og endnu siden Købstadfrihed erholdtes 77 Aar“*). Foss havde imidlertid en Gaard, som egnede sig baade til Værtshus og Apotek; han tilbød derfor paa egen Bekostning der at lade indrette et komplet Apotek og holde en dygtig Provisor til at bestyre det.

Amtmand Gersdorff indstillede den 24. Februar 1748, at Werlich fik Lov at indrette Apoteket, og at Overhofmesteren anviste hans Provisor, der forudsattes ugift, de dertil fornødne Værelser „paa Klostret.“

Overhofmesteren havde dog allerede 31. Januar overfor Kancelliet fraraadet at bevilge Foss's og Werlichs Ansøgninger; han var bange for, at den Førstes Købmandsinteresser skulde tage Luven fra hans farmaceutiske, ligesom han mente, at man maatte foretrække et selvstændigt Apotek fremfor et, der kun styredes af en Provisor, medens Principalen var langt borte. Derimod skulde man bestemme sig for Martini, da Hofapoteker Becker, der havde et af de bedste Apoteker i København, vilde komme ham til Hjælp med Apotekets Indretning; det var bekendt nok at „Apotekerne i de smaa Købstæder have gemeenlig deres Forraad meest af forlignige og uduelige *Medicamenter*,“ Werlichs Varer skulde man derfor betakke

*) Se J. P. Trap: Kongeriget Danmark, 3. Udgave, 2. Bind, S. 545.

sig for. Den 15. Marts 1748 vedtoges det i Konseillet at følge Reuss's Forslag; i Overensstemmelse dermed udstødtes da 22. Marts samme Aar KRISTIAN LUDVIG MARTINIS Privilegium; dog fik han ikke noget Laan af Akademiet.

Vi har set, hvorledes Apotekets Skæbne var den samme som Akademiets; Akademiet nedlagdes 1665, medens Skolen fortsatte sin Virksomhed, dog med stedse aftagende Elevantal, saa at der i 1736 ikke en Gang var 10 uadelige Elever, og adelige saa godt som slet ikke søgte den; Aaret efter nedlagdes Skolen; i 1747 oprettedes et ridderligt Akademi og i et Par Aartier havde dette god Fremgang.

Ved samme Tid genoprettedes altsaa Apoteket i Sorø og denne Gang for at fortsætte sin Tilværelse ikke uden Rystelser, men ellers næsten uafbrudt indtil vore Dage.

Bevillingen bestemte, at Apotekeren for sig og Familie, Tjenestefolk og Gaard, skulde nyde de Privilegier og Benaadninger, som den for Sorø ridderlige Akademi udgivne Fundats af 1747 4 Kapitels 2, 3, 4 og 8. Artikel indeholdt, nemlig Skattefrihed og Værneting for Sorø Akademis Hofret. I den Gaard, han agtede at indrette til Apotek, maatte han herbergere og „spise“ Fremmede for billig Betaling; af Akademiet skulde han aarligt nyde 3—4 Skovlæs Brænde.

Den 1. April næst efter Bevillingens Udstedelse underkastede Martini sig farmaceutisk Eksamen; dennes Udfald og Martinis hidtidige Levnedsløb ses af nedenstaaende Afskrift af hans Eksamensbevis:

C o p i a.

Nach dem es Ihre königlichen *Majestät* allergnädigst gefallen eine wegen der zu Sorøe auf gerichteten Ritter *Academie* höchstnöhtige Apotecke anordnen zu lassen, und darzu Vorzeiger dieses den rühmens würdigen *Pharmacix Candidatum Christian Ludewig Martini* allergnädigst *denominiret*, so hat sich erwehnter *Candidatus* gebührend bey *Facultatem Medicam* gemeldet umb ein geziemendes *attestatum* nach überstandnem *examine* in *Pharmaceuticis & Chymicis* zu erlangen, welches ihm den billiger masen *accordiret*, und darauf *Facultas Medica* mit Zuziehung des Herrn Hoffapotecker *Beckers* und Hr. Apoteker *Gunthers* d. 1ten *hujus* festgesetzt zu gedachtes *examen*, wobey ermeldter *Candidatus* nach vorgezeigten rühmlichen *attestatis* seit Anno 1739 im *Mayo*, da er seine Lehr-

jahre zurückgeleget, und nach hero so wol in neuen Brandenburg, *Odensee, Stockholm*, wie auch in dieser Königlichen Residentz Stadt, bey der Hoff Apotecke seine Wissenschaft mehr *excoliret*, auf die ihm vorgelegte Fragen so bescheidenlich und vernünftig geantwortet, dass wir unterschriebene ihn vor einen erfahrenen und in seiner Wissenschaft wol gegründeten Apoteker halten, der *capabel* sey eine gute *Apotecke* rechtschaffen einzurichten und vorzustehen, wie auch im Nothfall bey abwesenheit des *Medici* denen Krancken in *ordinairen* Krankheiten guten Raht mitzuthemen. Welches alles wier hiemit unsrer eigenhändigen Unterschrift und gewöhnlichen *Sigillo Facultatis* bezeugen und *attestiren*.

Kopenhagen d. 4. *Aprill* 1748.

B. J. v. Buchwald.

C. Lodberg Friis.

Colleg. & Facult. Med. Decanus.

Prof. med. ord.

Gottfried Becker.

A. Günther.

(Segl).

Dieser *Copeij* rigtigkait und *conformitet* mit dem *original vidimire* und *attestire*.

Kopenhagen d. 10. *April* 1748. *B. J. v. Buchwald.*

Ved Avktion d. 29. Juli 1748 købte Martini en Sorø Byes Fattige paa Realgade mellem Skrædder Povl Pettersens og Mr. Moths Gaarde liggende Ejendom for 500 Rdl. Kurant; den bestod af et teglhængt Bindingsværkshus i to Etager paa 12 Fag til Gaden og et lerklinet, halmtækt Baghus paa 15 Fag i en Etage; Grunden var mod Gaden 66½ Alen bred, i Dybden til Baggaden Rolighed strakte den sig 175 Alen; her indrettede han sit Apotek. (Skøde den 16. September s. A.)¹⁴⁾.

Martini spandt ikke Silke i Sorø. I 1761 fik han Beneficium paupertatis i en Proces med Amtsforvalter Peder Henningsen Bucholf, i Anledning af en Kavtion paa over 900 Rdl., han havde indgaaet for Sognepræst i Lynge Hans Christiansen Hammelev; Sagen trak ud i flere Aar. Martini maatte betale og procedere videre for at faa Bucholf til at godtgøre ham Tabet, hvad han ved Højesteretsdom var forpligtet til.¹⁵⁾

Ved Reskript til Overhofmesteren ved Sorø Akademi af 14. Jan. 1763 bestemtes det, at Apoteket i Sorø skulde visiteres alene af Medikus ved Akademiet, naar han var promotus Medicinæ Doctor, altsaa ikke af Provincialmedikus i Sjælland; Spørgsmaalet om Visitationen af dette Apotek sysselsatte ad-

skillige Gange Avtoriteterne i det følgende Hundredaar; 13. Oktober 1804 maatte det danske Kancelli atter hævde den i ovennævnte Reskript indeholdte Bestemmelse, idet Provincialmedikus Bugge i Holbæk og Dr. med. Carstensen i Sorø var blevne uenige om Sagen. Forholdet indskærpedes paany ved kgl. Resolution af 27. Marts 1827, indtil det endeligt hævedes ved kgl. Resolution af 3. December 1851, der stillede Sorø Apotek lige med Rigets øvrige Apoteker.

Martini fik 21. September 1764 kongeligt Privilegium som Herberger og Gæstgiver i den kongelige Poststations Gaard i Odense, nu Hotel Postgaarden; kort Tid efter flyttede han da til Fyns Hovedstad, hvor han logerede de agende Postmestre og andre Rejsende med og uden Posten. Apoteket i Sorø lod han bestyre ved Provisor.

I 1773 søgte han om at maatte anlægge et nyt Apotek i Odense; Collegium medicum vilde ikke indstille ham dertil, da han ikke havde den bedste Formodning for sig fra den Tid, han var Apoteker i Sorø og ikke kunde soutenere sig.¹⁶⁾

En Apotekersvend, Vandel, var hos ham i 1751, han døde samme Aar, begravet 9. Juli. Martini døde i Odense den 10. December 1778 i sit 60. Aar; hans Hustru og hans mange Børns Moder Else Marie Willmann var død Aaret før, begravet 28. Juni.

Fra Nytaarstid 1764 synes Medhjælper paa Slagelse Apotek RASMUS KIERBOE at have bestyret Apoteket i Sorø; den 9. April 1767 ansøgte Martini om, at Privilegiet maatte blive ham overdraget, „hvorved jeg fattige Mand med Kone og mange Børn blev lættet en stoer byrde, da det falder mig endeel besværlig, ja formasteligt at holde Folk og Husholdning paa begge Stæder“; Kierboe, der samme Dag ansøger om Privilegiet, siger i sin Ansøgning: „Jeg fattige Karl, som fra Barns Been af har været i Lære som *Apoteker* Dreng, og i een Tiid af 6 Aar har tient Adskillige Stæder som Svend og nu til sist her paa *Slagelse Apotek*, haver troffen *Accord* med *Apoteker Christian Ludvigh Martini* i *Sorøe*.“¹⁷⁾

Han købte da Martinis Gaard, Brandtaksationsnummer 14, med Apotek og Privilegium for 4200 Rdl. (Skøde 14. Dec. 1767).¹⁸⁾

I hans Bevilling af 29. Maj 1767 tilstodes ham de samme Begunstigelser som Forgængerens.¹⁹⁾

Han kom hurtigt paa Kant med den stridbare Dr. med. Rudolf Buchhave ved Akademiet. Allerede i 1767 mente Buchhave, at Kierboe takserede sine Recepter for højt, Doktoren lod sig forelægge Apotekets Regninger og nedsatte de paa dem opførte Summer; Kierboe fremskaffede en Erklæring fra Apotekerne Mangor paa Svaneapoteket i København om, at Pri-serne var rigtige.

Det uvenskabelige Forhold fortsattes imidlertid. Under 30. Januar 1769 sendte Buchhave Apotekeren følgende Regning:

	Debet.	Rdl.	Mk.	Sk.
1768. Vitr. antimonii cerat: hvilket blev Dem overladt i Foraaret, da De ikke selv havde det, for den Pris, som jeg selv havde givet Unzer ij	„—		3—	„—
Mit Botaniske Collegium for hvilket jeg af de andre Auscultanter pro persona fik 10 Rdl., men ikke begiærer mere af Dem end		5—	„—	„—
Summa..		5 Rdl.	3 Mk.	„ Sk.

Kierboe sendte straks Regningen tilbage med følgende Paategning:

Velædle og velbyrdige Sr. Doctor Buchhave!

At De haver faaet 10 rdl. af de Auscultanter, som søgte Deres Botaniske Collegium, er mig kiært, men jeg var ikke nogen Auscultant; thi De med Deres Broder anmodede mig altfor ofte at komme derind, og imod min Villie, saa jeg havde ikke heller ventet slig urimelig Regning, og samme ikke heller betalér; thi da jeg var Dreng, lærte jeg Botanicken saa meget jeg behøver til Pharmacien. Vil De behage at sende mig Kvittering for Moscus Islandicus og Vitr. antimonii: cerat: skal de 3 Mark blive betalt, og sender Deres Grunden til Plante-læren tilbage, da den dog blev mig offereret. 20).

I Collegii medici Møde den 7. Marts 1769 cirkulerede blandt Membra en skriftlig Klage fra Apoteker Kierboe over Dr. Buchhaves fornærmelige Omgang imod ham med at ned-sætte egenraadig til mindre Summer de af Kierboe til adskillige Familier indgivne Medikamentregninger, og det ved en mynd-ig Paategning paa Regningen uden at angive deri nogen Aarsag af urigtig Taksation.

Efter at Kollegiet havde ladet Regningerne revidere og Recepterne taksere ved tvende af Stadens Apotekere, og det blev befundet, at Taksten var indrettet efter den endnu i Gyldighed subsisterende Apotekertakst af 1672, blev Apotekeren *nomini Collegii* tilskrevet, at han havde Rettighed til at fordre sin Betaling for saa vidt angik de Collegio forelagte Regninger og den deri iagttagne Takst.

Til Buchhave blev der ogsaa skrevet, hvornæst der den 10. Maj 1769 indkom til Kollegiet en Remonstration fra ham, hvori han søgte at deklinere al Skylden fra sig, at justificere sin Konduite og gjorde meget haarde Beskyldninger over Apotekeren. Da denne Remonstration havde cirkuleret blandt *Membra Collegii*, blev besluttet, at man ikke skulde meddele ham noget Svar herpaa, saasom han paa den ene Side intet havde fremført, som kunde foranledige Kollegiet til at forandre deres (!) Decision, og paa den anden Side viste han saa aabenbar animosité imod Apotekeren, at man ikke vidste, hvorvidt man turde tro eller binde sig ved hans Beskyldninger.

Endnu den 24. August samme Aar blev i Kollegiet aflagt allerunderdanigst Erklæring over Apoteker Kierboes indkomne Klager over Dr. Buchhave, hvorudi denne heel fortrædelige og odieuse Sag fra først til sidst var oplyst og deduceret. ²¹⁾

Den 30. Oktober 1769 kunde Kollegiet da meddele Kierboe, at Buchhave havde lovet for Fremtiden ikke mere at dispensere sine egne Medikamenter, men lade Patienterne gaa paa Apoteket; Medikamenterne til hans Rejseapotek vilde han tage hos Kierboe mod den sædvanlige Rabat. Kollegiet formaner dog Apotekeren til at vise høflig og ærbødig Optræden overfor Doktoren, der vil have strængt Indseende med de Fejl, som muligt maatte blive begaaede paa Apoteket.

Til den samme Dag, da Kollegiet tilskrev Kierboe, havde Doktoren ansat Apoteksvisitats; Kierboe havde derfor anmodet Byfoged Heinrich Jessen og Byskriver Elling om at være til Stede; da Buchhave traf dem, vilde han ikke visitere, men gik bort igen. Kierboe begærede nu af de to Øvrighedspersoner, at de skulde begive sig hen til Buchhave og undersøge hans Vareforraad; men dette vægrede de sig ved. Den følgende Dag fandt Visitationen Sted i Kirurg Gerhardts Overværelse. Buchhave forefandt de nødvendigste Medikamenter, og det i

god og brugbar Stand, men begærede anskaffet: Oleum Ovorum, Ungventum de Minio, Elaterium, Radix Valerianae sylvestris, Aqva Corticis Citri, Aqva Scordii, Cantharides, Conchae Ostrearum, Pulpa Tamarindi, Ferrum subtilissimum præparatum og Conserva Menthæ. Beholdningen af Radix Valerianae, Limatura Martis og Cantharides kasseredes. Kierboe maatte desuden love at anskaffe Pharmacopoea Londinensis, hvorimod Buchhave erklærede, at der i Apotekets Have dyrkedes 46 Lægeplanter. I Begyndelsen af November forlangte han derhos, at Kierboe havde at anskaffe en Protokol, hvorudi trolig skulde indføres alle de Recepter, som blev sendte til Apoteket, og andre Medikamenter, som derfra udleveredes; Dagen efter at dette Forlangende var fremsat, fremviste Kierboe en saadan Bog, der blev forsegleet med Lægens og Apotekerens Signeter.

I December tilbød Buchhave Apotekeren at overtage de Medicamenta composita, han havde haft, og det til de Priser, han havde givet for dem hos Cappel paa Frederiks Hospitals Apotek i København uden Omkostningers Tillæg.

Medikamenterne var:

	Rdl.	Mk.	Sk.
Pilulae saponaceae Unzer iij Dr.vj	1—	1—	8—
— Piceae libr. s.	„—	4—	„—
— Hystericae Unzer iijs	1—	4—	„—
— Balsamicae Dr.viis	„—	4—	11—
— Squilliticae Dr.vijs	2—	3—	—
— Anthelminthicae sine Mercurio Dr.vj	„—	2—	4—
— — cum Mercurio Dr.v.	„—	1—	14—
Pulvis laxans Unzer v.	„—	3—	„—
— Emeticus Unzer ijs Dr.iij.	„—	5—	12—
— Antimonii Diaphoretici non ablu- tus lb s.	2—	„—	„—
Species Aromaticae amarae libr ij	1—	1—	„—
„ „ laxant lib. iv	4—	„—	„—
Electuarium de Manna Disp. Wirtem- berg libr j	1—	2—	5—
Summa . .	17 Rdl.	3 Mk.	1 Sk.

Det var saaledes ikke noget stort Forraad, Doktoren havde at konkurrere med. Selv efter at Apotekeren havde overtaget det, synes Freden mellem de stridende Magter ikke at være bleven helt sluttet; i et Brev af 12. September 1771 fra Buchhave til Amtsforvalter Holm i Hørsholm omtaler han Kierboes uforsvarlige Opførsel mod alle Mennesker, Levering af giftige, skadelige, med Sand blandede Medikamenter, og at Kierboe havde overfaldet ham i Apoteket, hvorfor han nu snart i to Aar ikke havde turdet komme der og visitere. ²⁹).

Da Kierboe købte Sorø Apotek, laante han 4000 Rdl. dansk Kurant af Slagelse Hospital; snart kom han i Baghaanden med sine Renteydelser, og Hospitalet saa sig da nødt til under 22. September 1770 at gøre Arrest i Apoteket til Skadesløsholdelse og Sikkerhed for Kapitalen med Renter. Kierboe paa-stod, at Grunden til, at han ikke havde betalt, var den, at Dr. Buchhave i tre Aar fra hans første Ankomst til Byen havde betaget og beskaaret ham i hans Næring og Levebrød samt fornærmet ham, hans Apotek, dets Privilegium og Herlighed, alt imod Forordningen af 4. December 1672 den 27 og 30 Artikel, der forbød Medici at holde offentligt Apotek og Empirici, Broksnidere, Okulister, Kvaksalvere eller deslige Omløbere at sælge Apotekerverer. Buchhave havde bragt ham og hans Apotek i Blame og Ruin og det paa en intrikat, underfundig, ulovlig, uberettiget og ubevislig Maade, alene sig til Fordel; Doktoren havde især i Aaret 1769 fra Januar Maanedes Begyndelse til Oktober Maanedes Udgang solgt og leveret Medikamenter offentligt, saavel til Akademiet, dets Gods, Byens Folk som og til Landet; i samme Tidsrum havde Kierboe ikke mindste Aftræk paa Medikamenter eller en eneste Recept fra Buchhave.

Hospitalet havde Panteret med første og eneste Prioritet i Apotekergaarden, der nu betegnes som liggende paa Torvet mellem Justitsraadinde Krafts og Kirurg Gerhardtts Gaarde. Den bestod af et Gadehus paa 21 Fag Mur- og Bindingsværk indrettet til Apotek og Stueværelser, et Sidehus paa 25 Fag med Køkken, Spisekammer, Værelser, Laboratorium, Pakhus, Staldrum og Bryggerhus, en Tværbygning paa 16 Fag, hvori Brændehus, Lo og Lade. Desuden var pantsat Apoteket, som Kierboe havde købt det af Martini, og Privilegiet, alt vurderet til 8019 Rdl. Ved Bytingsdom af 22. November 1770

dømtes Kierboe og hans Kavtionist til at betale Hospitalet i alt 4323 Rdl. 4 Mk., og 11. Januar 1771 gjordes Indførsel efter Dommen.

Apoteket var tilsyneladende ret vel udstyret. I Officinet fandtes 167 smaa og 284 store Bøsser, 54 store og 87 smaa hvide Porcellænskrukker, 34 store Porcellænskrukker med Hank og Tud, 74 hvide firkantede Krystalglas, 75 større og 28 mindre firkantede Draabeglas, 55 større og mindre firkantede grønne Glas, 13 forskellige Krukker og Glas med Medikamenter; hertil kom 1 Disk med 8 Skuffer, 183 store og smaa Skuffer, 8 Vin- og Sobkenglas, 3 Metalmortere med Stødere, 11 Glas- og Stenmortere med Stødere, 9 Par Vægtskaale, en Del Vægtstykker, Spatler, Maal, Tragte, et Urtebrædt med Kniv, Sigter og Sold, 8 Blikkapsler og en Stenflise med Løber.

Laboratoriet indeholdt 1 stor Jernmorter med Støder, Blok og Laag, en Kobberdestillerkedel med Hat, Rør og Svaletønde, 1 stor Kobberkedel, 3 Kobberpander, 1 Kobberplade, 1 Presse med 2 Jernskruer, 2 Nøgler og 2 Plader, 1 Jærnvindovn, 2 Brændejern, 4 Træstødere og 14 Destillerglas; paa Materialkammeret var der 81 Skuffer, 32 runde og firkantede Glas, 32 Fustager, 106 Pakker, 7 Træer og 6 Elsdyrklove, i Kælderen 42 Krukker til Vand og Olier.

Apotekerens Lejlighed var ogsaa hyggeligt møbleret; saaledes stod der i Dagligstuen et blaamalet, firkantet Bord med seks Guldlæders Stole, et rundt brunmalet Fløjtbord med 12 Guldlæders Stole, et lille Tebord med Voksdug, ved det en Lænestol med rødt Plyds; paa Tebordet var anbragt en Punscheskaal og en Sukkerbøsse af Sten; ved Væggene stod en Egedragkiste med Messingbeslag og et Egechatol med tre Skuffer; paa Væggene hang to Spejle i forgyldte Rammer og fire Skilderier uden Glas; de fire Fag Vinduer var forsynede med optrukne Lærredsgardiner.

Hele Indboet var takseret til 1358 Rdl. 4 Mk. 10 Sk., men solgtes ved Avktionen den 16. Avgust 1771 for 145 Rdl. 4 Mk. 12 Sk. Samme Dag var ogsaa Apoteket for fjerde Gang i dette Aar til Avktion.

Da lukkede Kierboe Apoteket; hans Kollega, Apoteker i Slagelse, Borgmester samme Sted og Slagelsehospitalets Inspektør Antoni Smit bad ham om at tilse Apoteket, men Kierboe erklærede, at han ikke turde gaa derind; han rejste bort

for at søge sig anden Næring. Otte Dage efter kom han imidlertid igen, og nu aabnedes atter Apoteket, idet Kierboe fra samme Dag, den 23. August 1771 ansaa sig som Provisor for Hospitalet, der efter hans Mening var Apotekets Ejer og havde at betale ham Bestyrerløn, en Betragtning, hvori Sorø Byting den 8. Juli 1779 gav ham Ret. I Juni Maaned 1778 havde han opsagt sin Plads til Fratrædelse 1. Oktober samme Aar, idet han af Hospitalet som Løn for Tidsrummet 23. August 1771 til 1. Oktober 1778 forlangte 1566 Rdl. 4 Mk. 2 Sk. ²⁰).

Stridighederne med Buchhave fortsattes under Kierboes Provisorat. I Begyndelsen af 1773 androg Doktoren for Overhofmester ved Sorø Akademi v. Reitzenstein, at han fandt sig „meget forlegen“ med Kierboes Forhold, idet denne ikke alene udleverede skadelige og fordærvede Medikamenter, men endog i den urette Kvantitet og ikke efter den anordnede Takst, saa at de fleste Patienter var nødte til at forskrive deres Medikamenter andre Steder fra, hvilket han allerede ved 2 vidtløftige Tingsvidner havde søgt at bevise; han indstillede nu, siden han ikke har Ævne til at indlade sig i Proces med Apotekeren, om ikke nogle kyndige og upartiske Mænd, hvortil foreslaaes Etatsraad v. Munthe af Morgenstjerne, Landfysikus Høeg og Apoteker Linde i Holbæk, maatte befales, at de denne Sag paa det nøjeste undersøgte og efter Omstændighederne paakendte. Reitzenstein indmeldte Sagen til Kancelliet, der lod den gaa til Collegii medici Erklæring; denne gik ud paa, at Forslaget om Apotekets Undersøgelse ej kunde andet end anses nødvendig og finde Bifald; dog vilde Kollegiet foretrække, at Høeg og Linde erstattedes af Landfysikus Dr. Kristian Levin Wernecke og Apoteker Fabricius i Næstved som de nærmest boende og de, hvis farmaceutiske Kundskaber var Kollegiet bekendte. Disse to Herrer udførte da ogsaa Visitationen, ved hvilken de fandt de mest brugelige Materialia, Simplicia, Composita og Chymica, endog fine Oliteter i fornødent Forraad efter Stedets og Omstændighedernes Beskaffenhed, samt alt vel forvaret og i god, brugbar Stand.

Kierboe besværede sig nu tillige over Buchhaves usandfærdige og fornærmelige Beskyldninger samt Forurettelse med videre, som han indstillede undersøgt og paakendt ved en Kommission. Collegium medicum erklærede herover: End-

skøndt den ansøgte Kommission efter den passerede Synsforretning kunde synes overflødig, ansaas det dog for billigt, at de to Visitorers Forretning enten blev tilstillet Kierboe, eller paa en eller anden Maade offentliggjort for at sætte Apoteket i vedbørlig Kredit.

Reitzenstein fik i Maj den Besked fra Kancelliet, at efter den skete Visitation, kunde Sagen dermed have sit Forblivende, og at han skulde haandhæve Apotekeren ved sit Privilegium. ²²⁾.

Det danske Kancelli fandt imidlertid fem Aar senere, d. 5. Januar 1778 Anledning til den Resolution, at Slagelse Hospital i Henseende til Sorø Apoteks forfaldne Tilstand gjorde bedst i at sætte det til Avktion; hvilket da ogsaa skete.

Ved 3. Avktion den 22. Juli 1778 blev for Apoteket med Gaard og Privilegium, Medikamenter, Varer og Instrumenter af Apotekersvend Magnus Hosum Klein som højstbydende budt 1200 Rdl.; hans Bud blev imidlertid ikke antaget.

Ved Avktionen oplyste Kierboe, at Klein havde søgt om Privilegium til at anlægge et Apotek i Ringsted; hvis dette bevilgedes, vilde Apoteket i Sorø lide stor Skade. Han mente, at Sorø Apotek snarest burde flyttes til Ringsted, da samme By og dens Øvrighed maaske bedre kunde skønne paa saa nyttig en Stiftelse for Publikum og i Sær for den almindelige og fattige Almue, hvilket han ikke vilde undlade at tilkendegive de Herrer Inspektører for Slagelse Hospital som Ejere af Apotekets Privilegium og dermed vedhæftede suffisante og anselige Gaard; Akademiet burde paalægges at soutenere Apoteket, hvis det skulde blive paa Stedet.

Det følgende Aar maatte Apoteket igen fire Gange til Avktion; Apotekets Indretning var vurderet til 100 Rdl., Medicamentforraadet var uden Værdi ligesom Privilegiet, der tidligere havde været ansat til 1000 Rdl.

Ved den fjerde Avktion, den 23. November 1779, solgtes Gaarden til Slagelse Hospital for 510 Rdl. og ophørte nu at være Apotek. Inventariet købtes for største Delen af Apotekerne i Slagelse og Næstved, Klein anskaffede sig kun lidt deraf. ²⁰⁾.

Kierboe blev efter sin bevægede Apotekertid Brygger i Helsingør, hvor han døde 11. August 1798, 62 Aar gammel; den 3. December 1767 var han bleven gift i Slagelse med Jomfru Maria Kathrine Reisiger, med hvem han havde syv Børn.

MAGNUS HOSUM KLEIN, som fulgte Kierboe efter, blev født i Sakskebøbing 1745, døbt 15. Maj; hans Forældre var personel Kapellan Anders Hansen Klein og Margrete Dorteia Hosum. 1758 sattes han i Apotekerlære paa Hjorteapoteket i Haderslev; syv Aar efter blev han Svend og tjente et Aar endnu i samme Apotek; fra 1766—68 konditionerede han i Nakskov, fra 1768—70 paa Svaneapoteket i Bergen; i de følgende Aar gjorde han Tjeneste paa Odense Løveapotek, i Mariibo og paa Haderslev Hjorteapotek indtil 1773, da han tiltraadte en Kondition paa Kristianshavns Apotek; derfra kom han 1776 til Hofapoteket i København. Den 27. Januar 1778 indstillede Klein sig til Examen chemico-pharmaceuticum, ved hvilken han fortjente Karakteren Laudabilis.

Som nybagt Kandidat, men rigtignok 33 Aar gammel, havde han søgt at faa Apotek i Ringsted og gjort Bud paa Sorø Apotek. Endelig den 28. Juli 1779 fik han Privilegium som Apoteker i Sorø under ikke meget opmuntrende Forhold. Hans Bevilling indledes med de triste Ord: „At der ved adskillige Lejligheder er bleven klaget over, at *Apotechet* udi *Sorø* var mangelhaft og derover er bleven tagen en *visitation*, hvorved er bragt i Erfaring, at *Apotechet* er gandske forfalden, samt at der intet haab er, at det kan settes i Stand under nu værende *Apotechers Rasmus Kierboe*, der nu tilsidst aldeles skal have forladt samme.“ Af Akademiet fik han aarligt 100 Rdl. i Salær og 10 Favne Brænde. ²³⁾

I den første Tid maa han have boet til Leje i Sorø; men saa begynder han at samle sig de Grunde, paa hvilket Apoteket nu ligger. Den 2. Maj 1780 købte han paa Avktion efter afdøde Skomager Jørgen Larsen, dennes Gaard Nr. 7 paa Realgade; den havde 6 Fag til Gaden og kostede 462 Rdl. (Skøde 11. Juni 1781). ²⁴⁾

Ved Købekontrakt af 2. Marts 1782 blev han Ejer af Bager Niels Frørup Hases Gaard paa Realgade med to Lejevaaninger for 550 Rdl. (Skøde 23. Decb. 1782). ²⁵⁾

Endelig fik han efter Kontrakt af 16. Marts 1784 Murmester Hans Johan Ditlef Tidemanns Hus, i hvilket Apotekeren boede, for 495 Rdl., det laa paa Realgade mellem Apotekerens Gaard og Akademiets og var paa syv Fag Bindingværk i to Etager. (Skøde 26. Juni 1786). ²⁶⁾

Ved Kancellipromotion af 29. April 1786, fik Klein Frihed for at svare Indkvarteringssskat af det tilkøbte lidet Tidemanns Hus, som han havde ibygt Apoteket, siden dette endda var mindre end den forrige Apotekergaard.

Senere blev han Ejer af mere end 52 Tdr. Land i to Parceller af Sorø lille Ladegaards Jord, som han ved Skøde af 12. Juni 1801 afhændede til Søren Povelsen i Sorø. ²⁷⁾.

Han fik i 1782 Belønning af det kgl. danske Landhusholdningsselskab for Dyrkning af Medicinalplanter og Produktets gode Behandling.

Den 10. Juni 1783 blev han paa Einsiedelsborg paa Fyn gift med Karen Wædele, Datter af Forpagter paa Søndergaarde Hans Wædele og Elsebet Sørensdaughter, født 1750, døbt 29. November.

Efter 1807 at have solgt Apoteket boede Klein fremdeles i Sorø som Postmester indtil sin Død den 4. Februar 1815.

SØREN KRISTIAN ØRSTED købte Sorø Apotek ved Kontrakt af 21. og 24. April 1807; Apotekergaarden betegnes da som liggende paa Realgade under Matrikelnumrene 6, 7 og 8; den bestod af et Forhus paa 19 Fag i 2 Etager, en Tilbygning til vestre Side paa 7 Fag med Kvist over 3 Fag indrettet til Værelse, Apotek og Køkken; en Sidelænge til Brøndstræde mod Nord, 16 Fag indrettet til Bryggerhus, Lo, Lade og Port, en Længe mellem Gaarden og Haven paa 11 Fag med Stalde, Karlekammer, Lo og Havegang samt en Længe Sonden i Gaarden paa 10 Fag Halvtaghus, alt Mur- og Bindingsværk med Tegltag, Købesummen var 8500 Rdl. (Skøde 1. Juli 1807)²⁸⁾.

Ørsted fødtes i Slagelse 1750, døbt 9. September; Forældrene var Sognepræst ved Sankt Peters Kirke, Kristian Ørsted og Barbara Albertine With. Han konditionerede paa Holbæk Apotek, da han ved fjerde Avktion den 21. Marts 1776 købte det forfaldne og i langsommelig Tid øde staaende Apotek i Rudkøbing for — 600 Rdl. ²⁹⁾; den 18. April næst efter underkastede han sig kemisk-farmaceutisk Eksamen og 5. Juni fik han Privilegium. ³⁰⁾.

I 30 Aar virkede han nu i Rudkøbing, hvor han udenfor sin Apotekergærning indlagde sig Fortjeneste som Forligskommissær. 1776 var han den 24. Juli i Holbæk bleven gift med Karen Hermansen, Datter af Købmand samme Sted Hans Hermansen og Marie Hansdaughter; i dette Ægteskab fødtes de

to berømte Sønner, Anders Sandøe og Hans Kristian Ørsted; deres Moder døde 15. Juni 1793.

Apoteker Ørsted giftede sig atter med Anna Dorotea Borring, der døde i København 14. April 1827.

Apoteket i Rudkøbing solgte Ørsted 1806; det følgende Aar købte han som ovenfor fortalt Apoteket i Sorø, paa hvilket han fik Privilegium 11. December 1807, der gav ham Ret til at herbergere og bespise Fremmede.

Ved kongelig Resolution af 22. April 1807 var det bevilget, at Ørsted, dersom han købte Apoteket, maatte nyde de samme Rettigheder og Fordele, der fra Sorø Akademis Side var den forrige Ejer af dette Apotek tillagt.

Samtidigt med at han søgte Kongen om Sorøbevillingen, bad han om Tilladelse til at have Udsalg af Apotekerverer men ikke Filialapotek i Ringsted; Distriktskirurgen H. Voigt, havde hidtil der i Byen solgt Medicin, som han købte i Sorø; i et Brev til sin „højstærede Hr. Ven“ Ørsted beder Voigt denne om at foranstalte et Udsalg i Ringsted, da hans Forretninger ikke tillader ham at besørge denne Forretning længere, „og det desuden for en Læge, der for det meste har med Bondestanden at gjøre, er forbunden med mange, Dem vist bekendte Ubehageligheder;“ mange i hans Distrikt vil uden et saadant Udsalg „komme til at reise (Tilbagereisen iberegnet) 6 til 7 Miile, for at kunde faae de fornødne Medicamenter; og hvortil Landalmuen neppe kan eller vil beqvemme sig.“

Det var Ørsted bekendt, at Apoteker Discher i Køge havde søgt om Tilladelse til at anlægge et Filialapotek i Ringsted, men 25. Oktober 1805 faaet Afslag efter Sundhedskollegiets Indstilling; Ansøgeren imødegaar de Indvendinger, der herfra kan rejse sig ved at sige: „Men de Grunde, hvorpaa dette Afslag er grundet, bestyrker netop mit allerunderdanigste Haab om at opnaa det af mig ansøgte. For det første har høibemeldte Collegium beraabt sig paa den Skade, som det vilde foraarsage de Ringsted nærmeste Apoteker, hvis Dischers Ansøgning blev bevilget, hvilken Grund bortfalder, naar det er Apotekeren i Sorø, som Udsalg i Ringsted bevilges.“

Amtmand Stemmann i Sorø fandt, at et Medikamentudsalg i Ringsted kunde foranledige Misbrug, hvorfor han foreslog at anlægge et „ordentligt Apotek.“ Desuagtet fik Ørsted den 25. Marts 1808 den ønskede Bevilling for sin Person. ³¹⁾

Ørsted var kun fire Aar i Sorø. Efter at have forladt Byen, blev han 20. Maj 1814 udnævnt til Assessor pharmaciæ med Kancelliraads Rang; samme Aar indrettede han for Københavns Fattigvæsen Dispensationsanstalten paa Almindeligt Hospital i Amaliegade, som han bestyrede til sin Død den 11. December 1822, efter flere Aars Skrøbelighed og 14 Dages Sygdom.

Den nye Ejer af Sorø Apotek var HANS EGEDE GLAHN. Han fødtes 22. April 1783 i Riserup Præstegaard paa Falster; Faderen var Professor i Grønlandsk, Sognepræst Henrik Kristoffer Glahn gift med Gertrud Kirstine Egede (Sønnedatter af Grønlandsmissionæren Hans Egede). Sin Discipeltid udstod han fra St. Hansdag 1797 til samme Dag 1803 paa de Vilkaar, som efterfølgende Kontrakt ommelder:

Nr. 6. C. 7. Een Rigsdaler.
1798.

Afskrift.

Vi Underskrevne, *Johan Peter Pflugmacher*, kongelig privilegered Apotheker i Kiøbenhavn og *Henrich Christopher Glahn*, Professor og Sognepræst for Nørre Vedbye og Nørre Alslev paa Falster, som Fader til *Hans Egede Glahn*, der har Lyst til Apotekerkonsten, haver med hinanden om denne hans Søn oprettet efterstaaende Lære Kontrakt:

§ 1. Jeg *Johan P. Pflugmacher*, antager fornævnte *Hans Egede Glahn* i Lære paa følgende Vilkaar:

- a) Ligesom han i alt skal vise et anstændigt og cristeligt Forhold, saa skal han og, ey allene, naar det ham tillades, søge Gudstieneste og ey gaae andresteds hen, men endog nøye afholde sig fra alle slette og forfærliske Selskaber.
- b) Saavel i Paaklædning, som i øvrigt, skal han stedse vise tilbørlig Reenlighed og Velanstændighed, isærdeleshed skal han i alt, hvad ham enten af mig selv eller anden paa mine Vegne vorder paalagt at forrette, vise sig saa flittig og paapasselig, tro og redelig, som det en retskaffen og ærekiær Læredreng vel egner og anstaaer.
- c) Hverken maae han uden min Villie eller Vidende udgive nogen giftige Vahre heller ikke enten selv af-

skrive, eller ved andre lade afskrive Apothekets Recepter og *Compositioner* til Afbetiening for Uvedkommende Fremmede, ikke bortborge noget, og naar det sidste tillades, da saadant uopholdelig antegne.

- d) For at undgaae al Mistanke om Utroskab, maae han hverken i sin Forvaring have eller hos sig bære Penge, men de for sælgende Vahre af ham imodtagne Penge maae han strax nedlægge i Apothekets dertil indrettede Kasse; saa og hverken Penge eller Vahre enten til Fremmede bortgive eller til eget Brug anvende.
- e) Naar han af mig udsendes i nogen Forretning, da bør han deri vise behørig Nøygagtighed og Flid, samt strax, naar Forretningen er fuldbragt, forføye sig hiem igien og aldrig maae han uden min Tilladelse gaae ud enten i egen eller andres Forretninger.
- f) Mod enhver, som enten Dag eller Nat søger til Apotheket, for deraf at betienne sig skal han vise sig høflig og ufotrøden og samme med mueligste Hurtighed af-færdige, ligeledes skal han i Henseende til Vægt og Maal i alt nøye rette sig efter Taxten, saa at han af ingen Deel enten giver for meget eller for lidet for Penge.
- g) Overalt skal han ey allene selv, saavidt det staaer til ham, fremme mit Gavn og afværge min Skade, men endog for mig redelig aabenbare, naar han maatte erfare, at noget enten af fremmede eller andre hans Med-tienere til min Skade sigtende, blev foretaget.
- h) Hans Læreaar begynde fra *St. Hans* Dag dette [Aar], og vedvarer 7 Aar intil *St. Hans* Dag Ao. 1804. i hvilken Tid han forsyner sig selv med Klæder af alle Slags, samt ved Frigivelsen ligeledes med Svende Udstyr.

§ 2. Imod at *Hans Egede Glahn* opfylder foranførte Vilkaar, forsikkrer jeg i hans Læreaar baade anstændig at underholde og anbringe ham, saa og give ham den fornødne Underviisning i alt hvad til Apotheker Konsten henhører, saa at han efter fornævnte 7 Aars Forløb for en duelig Apotheker Svend skal kunne passere, hvorom jeg ham da i Henhold til hans anvendte Flid og Forhold min Attest skal meddele.

- § 3. Da jeg, der har bemeldte Læredreng hos mig og følgelig bedst kan see, hvad Klædesorter han Tid efter anden maatte behøve, med Hr. *Professor Glahn*, hans Fader har aftalt at besørge det fornødne til Anstændighed paa det sparsommeligste, samt tilstille *Professor Glahn* Regning derover, saa lover jeg herved dette at efterkomme.
- § 4. Jeg *Professor H. C. Glahn* forsikkrer derimod, at den tilstillede Regning stedse rigtig skal vordet betalt, og til Bekræftelse paa, at denne Contract af os paa begge Sider urokkelig skal holdes, have vi den selv egenhændig underskreven og forseget, saa og under vore Hænder meddeelt Discipelen *Hans Egede Glahn* en Afskrift af de heri indeholdende Vilkaar, under hvilke han er antaget. Hvorefter *Originalen* forbliver i min, *Pflugmachers*, Bevaring, og en ordlydende Afskrift under min *Pflugmachers*, Haand og Segl er mig *Glahn* meddeelt. — *Christianshaun* d. 30te Junj. Ao. 1797.

Ovenstaaende Lære Contract indgaaer jeg, som *Hans Egede Glahns* Fader i alle Deele. Men da hans Læreaar i Følge ovenstaaende begynde fra Sankt *Hans* Dag 1797 og skal vare til Sankt *Hans* Dag 1804, saa haver jeg den Tillid til Herr *Pflugmacher*, at naar min Søn *Hans Egede Glahn* viiser sig i alle Deele troe, hørig og lydlig, flittig og paapasselig og gjør sig saadan Flid, at Herr *Pflugmacher* kan have sand Ære af ham, som sin udlærte [Svend] og han haver lært det, som en god, duelig og retskaffen Apothekersvend bør i sine Læreaar lære, at ham da bliver skænket eet Aar, saa han bliver Svend 1803. Paa disse Vilkaar allene ønsker og haaber jeg det, men paa ingen andre; thi jeg vil hellere, at min Søn er en god Dreng, end en slet Karl. — *Riserup* Præstegaard d. 4de Nov. 1798.

J. P. Pflugmacher.
(Segl).

Glahn.
(Seglet udklippet).

At den unge *Glahn* viste sig som en god Dreng og siden som en retskaffen Medhjælper, fremgaar af hans Testimonium, der er skrevet paa stemplet Papir Nr. 6. til 1 Rigsdaler og 12 Skilling og lyder saaledes:

Jeg Underskrevne. *Johan Peter Pflugmacher*, Kongl. Privilegert Apotheker i Kiøbenhavn bevidner herved: at Forrevisseren af dette: *Hans Egede Glahn*, har staaet i Lære

hos mig i mit Apotek i 6 Aar, fra St. *Hans* Dag 1797, intil samme Tiid 1803, og efter tilendebagte Lære Aar enu har *conditioneret* hos mig intil nærværende Tiid. Da han nu i alle hans Lære Aar har opført sig troe, lydige, og som det en ærekiær *Discipel* er vel anstændig, og som Medhielper ligeledes beviist en anstændig og retskaffen Forhold, har og anvendte Fliid efter Ævne at erhverve sig Kundskab i *Pharmacien* og *Chymien*; saa er min tjenstlige Begiæring til alle og enhver, i Særdeleshed til Dem som dyrke *Studium Medicinæ* og *Pharmacis*, at ville beviise bemeldte *Hans Egede Glahn* alt muelig Bistand, til hans Kundskab videre at forøge og hans Lykke at fremme, da han efter Pligt vil, som jeg baaber, bestræbe sig at være værdig dertil; og jeg anseer mig pligtig i liige Tilfælde at giengielde saadant mod ham beviisende Velvillighed og Bevaagenhed. Til dets Bekræftelse haver jeg dette *Testimonium* egenhændig underskrevet og forseglet. Kiøbenhavn, den 16de Apr. Ao. 1805.

J. P. Pflugmacher
Kongl. Priv. Apotheker.
(Segl).

Den følgende 25. April bestod Glahn Examen chemicopharmaceuticum med haud illaudabilis; han konditionerede et Aar paa Bragerbærs Apotek, Drammen, og derefter fem Aar paa Kong Salomons Apotek i Københavns indtil 1811. I dette Aar købte han af Ørsted, til Overtagelse 1. Oktober, Sorø Apotek og Medicinudsalg i Ringsted for 26,575 Rdl.; med Hensyn til dette sidste udtaler Ørsted i Købekontrakten (af 7. og 13. Juli 1811, Skøde 21. Decbr. s. A.), at Retten til dette Udsalg vel kun var forundt ham for sin Person; men han nærrede det sikke Haab, at samme ogsaa vilde vorde hans Eftermand tilstaaet; Sælger og Køber vilde i Fællesskab indgaa til Akademiet med Ansøgning om, at den aarlige Udvisning af 12 Favne Brænde af Akademiets Skove, 100 Rdl. aarligt af Akademiets Midler og Skattefrihed for Person og Familie, som hidtil var kommet Apotekeren til Gode, ogsaa i Fremtiden maatte vedvare. Ørsteds Segl paa Kontrakten viser et rundt, ved en vandret Linje delt Felt, over Linjen gaar en Ulv, under Linjen ses tre Hoveder; det runde Felt hviler paa et Fodstykke, hvori Bogstaverne S. C. Ø., paa Fodstykket er opstillet et Anker,

over det runde Felt nogle Sædstraa og en Merkurstav i Kors; Hans Kristian Ørsted har to Gange kvitteret paa Kontrakten for modtagne Udbetalinger; til Vitterlighed underskriver cand. pharm. Andreas Paulsen, der senere blev Apoteker i Rønne. Glahn overtog desuden Ørsteds Lejemaal af et Etatsraad Nissen tilhørende Vænge bag Apoteket, strækkende sig til Brøndstræde og Baggade; Apotekeren købte senere dette Vænge paa 6 Skæpper Land for 800 Rdl. af Nissens Enke Anna Sofie Top, (Skøde 22. Deb. 1818); Nissen havde i 1789 købt det samme Vænge for 156 Rdl. 3 Mk. af Ritmester, Staldmester ved Sorø Akademi Elias Witte. Apotekerprivilegium fik Glahn d. 8. November 1811 og erhvervede sig ved det Ret til at herbergere og bespise Fremmede for billig Betaling; ved Kancelliskrivelse af 23. Maj 1835 ophævedes denne Ret efter Glahns Ansøgning; Apotekerprivilegiet stadfæstedes af Kristian den Ottende 24. Juni 1841 og af Frederik den Syvende 25. November 1848.

Glahn var Apoteker i Sorø i 40 Aar. Han udvidede og forbedrede i Fyrrerne Apotekets Lokaler; allerede 1843 udtales ved Visitatsen, at det udmærkede sig ved en ikke almindelig Elegance. Ved Skøde af 22 December 1818 købte han Arvefæsteparcellen Matrikelnummer 22 af Sorø lille Ladegaardsjorder paa 21 $\frac{1}{2}$ Tdr. Land.

Medicinuksalget i Ringsted solgte han 1834 til Hans Jørgen Wengel.

Glahn var i en Del Aar Klasselotterikollektør og udnævntes 17. December 1825 til Forstkasserer ved Sorø Akademi fra 1. Januar det følgende Aar at regne. I 1843 sluttede han sig til S. M. Triers Bestræbelser for Dannelsen af Danmarks Apotekerforening. Han udnævntes til Kammerraad, men frasagde sig senere Titelen. Glahn døde i Sorø 3. Maj 1874, efter at han 22. April havde oprettet et Legat paa 2000 Kr. for trængende og værdige Personer i Sorø Kommune. Ved sin Død var han Landets ældste farmaceutiske Kandidat, aandsfrisk og klar til sine sidste Dage, agtet og afholdt for sin Ungdoms og Manddoms Virksomhed og Dygtighed, for sin Alderdoms Fred og Mildhed.

Glahn blev 23. November 1811 gift med Anne Birgitte Margrete Jensen, Datter af Simon Jensen, ansat ved den grøn-

landske Handel i København, født 28. April 1784, død i Sorø 12. Maj 1823; han giftede sig igen i Sorø 1825 med Henriette Jakobine Scharling, Datter af Bogbinder i København Erik Scharling og Kristiane Holm, født 5. Januar 1783, død i Sorø 8. Marts 1845.

Hans Egede Glahn.

Apoteket i Sorø med tilhørende Jord var allerede fra 1. Januar 1851 blevet overdraget Glahns Søn HENRIK KRISTOFFER GLAHN, der fødtes i Sorø 17. April 1820; oprindelig uddannet som Landmand, blev han først fra 1842—44 Discipel paa Københavns Hjorteapotek og samme Aar farmaceutisk Kandidat med laudabilis, hvorefter han indtil 1850 var Medhjælper hos Faderen.

I Skøde af 17. Januar 1851, ved hvilket Apoteket overdroges den yngre Glahn, beskrives den af Faderen ombyggede Apoteksejendom; de tre gamle Matrikelnumre 6, 7 og 8 er

blevne til nyt Matrikelnummer 6; de paa Grundene staaende Bygninger var et grundmuret Forhus til Gaden $47\frac{1}{2}$ Al. langt, $16\frac{1}{4}$ Alen dyb i to Etager indrettet til Apotek og Beboelse, et grundmuret Forhus til vestre Brøndstræde i Forbindelse med det første, $28\frac{1}{2}$ Alen langt, 12 Alen dybt i to Etager indrettet til Beboelse, en grundmuret Sidebygning i Nord 10 Alen lang, $12\frac{1}{2}$ Alen dyb med Bindingsværks Gavl, en grundmuret Bygning i Vest 43 Alen lang, 16 Alen dyb med Lo, Lade, Stald, Karlekammer o. s. v., en grundmuret Bygning i Gaarden 18 Alen lang, $9\frac{3}{4}$ Alen dyb med Laboratorium, desuden i Forbindelse med dette Hus et Par Vognskure og Svinehus; Haven var omtrent 13,000 Kvadratalen stor; Købesummen var 29.9990 Rdl. Her begyndte Glahn sin mangeaarige Apotekervirksomhed, hans Privilegium udstedtes 23. Januar 1851, fornyet og stadfæstet 7. December 1864. Allerede Aaret efter sin Tiltrædelse af Apoteket indførte han Dampapparat i Laboratoriet og satte det i Forbindelse med et Værelse for varme Bade.

Fra 1861—91 var han Medlem af Sorø Byraad, desuden Medlem af Sorø Amts Skoleraad, Medlem af og i længere Tid Formand for Bestyrelsen for Sorø Spare- og Laanekasse fra dens Stiftelse 1867; den 24. December 1886 udnævntes han til Ridder af Dannebrog. Gift første Gang i Sorø d. 28. November 1848 med Bolette Andrea Nikoline Sofie Holck, Datter af Oberst Frederik Karl Ferdinand v. Holck og Kristiane Hundrup, født i Slagelse 14. Januar 1825, død i Sorø 12. Marts 1858; til Minde om hende stiftede Glahn ved Fundats af 14. Januar 1884, Sofie Glahn født Holcks Legat paa 5000 Kr., af hvis Renter der uddeles 4 livsvarige Portioner paa 50 Kr. til Trængende i Sorø udenfor Fattigvæsenet.

Anden Gang gift i Tjustrup 19. Juni 1860 med Dorotea Kristine Jensine Kielsen, Datter af Professor i Sorø Ole Valentin Kielsen og Karen Engelsine Christensen, født 24. Marts 1824, død i Sorø 21. April 1895.

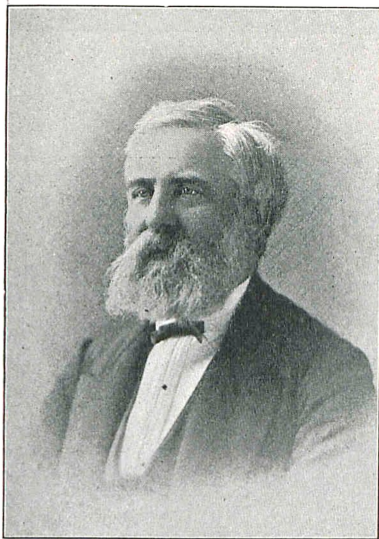
Det gamle Apotek var i mange Aar Samlingsstedet for den ansete Slægt, hvortil de to nu nævnte Apotekere hørte.

Glahn solgte 1893 Apoteket og levede dernæst som Privatmand i Sorø til sin Død den 1. Oktober 1899.

Den nuværende Ejer er HARALD ULRIK VIKTOR CLAUSEN, Søn af Urtekræmmer paa Kristianshavn Hans Ulrik Clausen og Hedevig Lorentzine Hilleberta Holst, født 11. September 1856, Discipel i Grenaa 9. Maj 1873—29. September 1876, Medhjælpereksamen 1876, Kandidatseksamen

1879 I med haud illaudabilis; konditionerede derefter paa Sorø Apotek fra 24. April 1879 til 1. Avgust 1893, paa hvilken Dag, han overtog Apoteket; Privilegium 11. Avgust samme Aar.

Blev 28. April 1888 gift i Lynge ved Sorø med Anna Kastrine Louise Hanson, født 23. April 1861 i Nærum, Datter af Skovrider Karl Frederik Hanson og Justine Michele Frederikke Rosted.

Henrik Kristoffer Glahn.

H. U. V. Clausen.

Apoteker Clausen har ved at forny Laboratoriets Damp-anlæg, gøre Kælderen dybere og udvide Officinets Skranke imødekommet Tidens Krav; Apotekets Lokaler oplyses ved Elektricitet.

Gennem 300 Aar har der nu været og ikke været Apotek i Sorø; Sygdom og Trang til Helbredelse har uafslædig hersket i Staden, men ikke altid har Byens Folk haft let Adgang til Lægemidler. De første Farmaceuter, der mente at finde Livets Ophold ved at forsyne Land og By med Læge-dom, fandt ikke Lykken, de

Sorø Apotek 1906.

dette Fattigdom og ringe Kaar med Flertallet af deres samtidige Fagfæller i Danmark. Selv om dette Lands smaa Forhold i Købstæder og Sognene udenfor dem var mindre den Gang end nu til Dags, saa kunde Købmænd, Skomagere, Skræddere og andre Borgerfolk dog faa Held til at leve af den Gærning, de var oplærte i og søgte deres Næring af; enkelte gamle Fag forgik og nye opstod, der var Liv og Fremgang. Men af Apotekergærningens Udøvere maatte flere Slægtled opoffres, før der blev Befolkning nok og Kultur nok til deres Underhold; først med det nittende Aarhundredes Op-rindelse, kan det siges, at Apoteksinstitutionen faar sin Tilværelse betrygget her til Lands.

I dette Skrift bidrager Sorø Apoteks Historie til at vise denne Kendsgærning. Maatte det Held og den Sikkerhed, under hvilke der nu kan arbejdes i dansk Farmaci, befæste dennes Fremgang og dermed sikre ogsaa denne Bys Apotek en lykkelig Fremtid.

HENVISNINGER.

- 1) Biografisk Leksikon III 452—454.
Rørdam, Kbhvns Universitets Historie 1537—1621 II 653 ff.
Biografisk Leksikon XVI 610.
- 2) Sjællandske Tegnelser XX 68—69.
- 3) Rørdam: Kbhvns Universitets Historie 1537—1621 II 658.
- 4) Sjællandske Registre XVIII Fol. 549—50.
- 5) Ingerslev: Danmarks Læger og Lægevæsen I 358—59.
- 6) Erik Pontoppidan: Marmora Danica I 156—57.
- 7) Sjællandske Registre XXI Fol. 381.
— — XXIII Fol. 302—03.
— — XXV Fol. 434—35.
- 8) F. F. Wendelboe (og Estrup): Beskrivelse af Mindesmærker i Sorø Akademies Kirke. Kbhvn. 1836. S. 27.
- 9) Sjællandske Registre XXVII Fol. 120.
- 10) Sjællandske Registre XXIX Fol. 190—91.
- 11) Sjællandske Registre XXIX Fol. 427.
- 12) Bryllupsdigte i det store kgl. Bibliotek. 42. 290. Fol.
- 13) Sjællandske Registre LX Fol. 569 og Indlæg. 117.
- 14) Sorø Bys og Birks Skøde- og Panteprotokol 1738—74 Fol. 89.
- 15) Supplikprotokol 1761. 1. Halvaar 5 X 230.
- 16) Collegii medici Korrespondanceprotokol 1752—1800 S. 120.
- 17) Sjællandske Registre LXIX Fol. 242 og Indlæg 301.
- 18) Sorø Bys og Birks Skøde- og Panteprotokol 1738—74 Fol. 393)
- 19) Sjællandske Registre LXIX Fol. 513—14.
- 20) Kommunesager for Slagelse 1778.
- 21) Collegium medicum Forhandlingsprotokol,
- 22) Sjællandske og fynske Suppliker 1773. 224.
- 23) Sjællandske aabne Breve 488.
- 24) Sorø Bys og Birks Skøde- og Panteprotokol 1774—99 Fol. 99.
- 25) Samme, Fol. 128.
- 26) Samme, Fol. 184.
- 27) Samme, 1799—1810 Fol. 495.
- 28) Samme, Fol. 500.
- 29) Rudkøbing Avktionsprotokol 1766—92.
- 30) Fynske og smaalandske aabne Breve. Indlæg 85, 5. Juni 1776.
- 31) 2. Departements Registrant. Indlæg 265, 25. Marts 1808.